

ΙΤΑΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΙΧ ΑΙΩΝΑ
POESIA ITALIANA DEL SECOLO XIX

2 Ποιήματα του Ουμπέρτο Σάμπα

2 poemas di Uberto Saba

Μετάφραση: Σωτήρης Παστάκας

Traduzione: Sotirios Pastakas

Umberto Poli nasce a Trieste il giorno 9 marzo 1883. La madre, Felicita Rachele Cohen, è di origini ebraiche e appartiene a una famiglia di commercianti che opera nel ghetto triestino. Il padre Ugo Edoardo Poli, agente di commercio di nobile famiglia veneziana, si era inizialmente convertito alla religione ebraica per sposare Rachele, ma l'abbandona quando lei in attesa del figlio. Il futuro poeta cresce quindi in un contesto malinconico per la mancanza della figura paterna. Per tre anni viene allevato da Peppa Sabaz, balia slovena, che dona al piccolo Umberto tutto l'affetto di cui dispone (avendo perso un figlio). Saba avrà modo di scrivere di lei citandola come "*madre di gioia*". Crescerà in seguito con la madre, assieme a due zie, e sotto la tutela

di Giuseppe Luzzato, zio ex garibaldino. Gli studi in età adolescenziale sono piuttosto irregolari: segue dapprima il ginnasio "Dante Alighieri", poi passa all'Accademia di Commercio e Nautica, che però abbandonerà a metà anno scolastico. In questo periodo si avvicina alla musica, dovuta anche all'amicizia con Ugo Chiesa, violinista, e Angelino Tagliapietra, pianista. I suoi tentativi per imparare a suonare il violino sono però scarsi; è invece la composizione delle prime poesie a dare già i primi buoni risultati. Scrive con il nome di Umberto Chopin Poli: i suoi lavori sono perlopiù sonetti, che risentono di una chiara influenza di Parini, Foscolo, Leopardi e Petrarca.

Umberto Poli (Trieste, 9 de marzo de 1883 - Gorizia, 25 de agosto de 1957), **Umberto Saba**, poeta y novelista italiano. Considerado dentro del hermetismo en sus primeros libros, inaugura posteriormente una línea poética alternativa, ajena a la búsqueda de un lenguaje puro y absoluto. Alrededor de 1931 Umberto Saba pensó en recopilar toda la producción poética en una obra global que habría de resumir el sentido de su vida. A este libro le dio el título de *Il Canzoniere*, integrado por diversas colecciones, dispuestas en orden cronológico, ligada cada una a un tiempo y a una situación de la vida del poeta. En las compilaciones sucesivas, el autor busca una voz más sosegada a través de la cual pretende enseñar el bien que se produce en la realidad, como escondiéndose de la violencia de los años de la Primera Guerra Mundial. Así, entre otros poemarios, en *Cose leggere e vaganti* de 1920 emerge la imagen de la hija y de otras figuras infantiles y juveniles con las que se vincula la del poeta niño, y en *Cuor morituro*, 1925.1930, evoca por primera vez el paraíso de los años transcurridos con Peppa. La amargura de la posguerra introduce una definitiva herida que actúa con fuerza destructiva en *Epigrafe* (1947-1948), al sentirse ahondar en un desaliento motivado por la situación personal y por la histórica. Con todo, en los últimos libros, *Uccelli* (1948) y *Quasi un racconto* (1931), el agravamiento de su enfermedad y los desengaños del mundo y de las relaciones humanas se ven atenuados gracias a los coloquios que el poeta mantiene en sus composiciones con un exiguo universo de pájaros.

Ο Ουμπέρτο Σάμπα γεννήθηκε στην Τεργέστη το 1883. Ο πατέρας του θα εγκαταλείψει τη σύζυγό του κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της. Όπως έχει γράψει ο ίδιος ο Σάμπα: «ο πατέρας μου ήταν για μένα ο δολοφόνος». Το 1939, φοβούμενος μην πέσει θύμα των ρατσιστικών νόμων του Μουσολίνι, εγκαταλείπει την Τεργέστη. Στη Φλωρεντία θα έχει συχνές επαφές με τους Μοντάλε και Κάρλο Λέβι. Μετά τον πόλεμο ο Σάμπα θα γνωρίσει εκείνη τη «μυστηριώδη καθυστερημένη τιμή» όπως την ονομάζει ο Τζων Μπέρυμαν, «που έρχεται να στεφανώσει τις δοκιμασίες μας κι είναι η τελευταία μνηστή». Η Ακαδημία «Del Lincei» θα τον αναγορεύσει σε επίσημο ποιητή. Το 1955, κουρασμένος και ψυχικά ταραγμένος από την βαριά αρρώστια της γυναίκας του (που θα πεθάνει τον επόμενο χρόνο), καταφεύγει σε μια κλινική στην Γκορίτσια, έξω από την Τεργέστη, όπου θα βρει το θάνατο το πρωί της 25^{ης} Αυγούστου 1957.

ΑΜΑΙ

Amai trite parole che non uno osava.
M'incantò la rima fiore
amore,
la più antica difficile del mondo.

Amai la verità che giace al fondo,
quasi un sogno obliato, che il dolore
riscopre amica. Con paura il cuore
le si accosta, che più non l'abbandona.

Amo te che mi ascolti e la mia buona
carta lasciata al fine del mio gioco.

ΑΓΑΠΗΣΑ

Αγάπησα λέξεις φτηνές, που δεν τολμούσε
κανένας. Η ρίμα fiore/ amore *
με γοήτευσε,
η πιο παλιά και δύσκολη του κόσμου.

Αγάπησα την αλήθεια, που μένει στο βυθό
σαν ξεχασμένο όνειρο και φίλη την
ανακαλύπτει ο πόνος. Φοβισμένη η καρδιά
την πλησιάζει χωρίς να την εγκαταλείπει πια.

Αγαπώ εσένα που μ' ακούς, και το καλό μου φύλλο
το φυλαγμένο για το τέλος της παρτίδας.
*(fiore/ amore: άνθος/ αγάπη)

CIELO

La buona, la meravigliosa Lina
spalanca le finestre perché veda
il cielo immenso.

Qui tranquillo a riposo, dove penso
che ho dato invano, che la fine approssima,
più mi piace quel cielo, quelle rondini,
quelle nubi. Non chiedo altro.

Fumare
la mia pipa in silenzio come un vecchio
lupo di mare.

ΟΥΡΑΝΟΣ

Η ευγενική, η υπέροχη Λίνα
ανοίγει διάπλατα το παράθυρο ώστε να βλέπω
τον απέραντο ουρανό.

Ήσυχος εδώ σε ανάπαυση, όταν σκέφτομαι
πως μάταια έδωσα, πως το τέλος πλησιάζει,
ακόμη πιο πολύ μ' αρέσει αυτός ο ουρανός,
αυτά τα χελιδόνια, αυτά τα σύννεφα.

Άλλο δεν ζητώ.

Να καπνίζω
την πίπα μου σιωπηλά σαν ένας γέρος
θαλασσόλυκος.